

Gyűjtő: FARKAS ISTVÁN
Gyűjtés ideje: 1964

TART.: Baranyolás a zeli SZEENNA
műltjében és jelenében

56 lap - 30b rajz

Földrajzi kintató: SZEENNA
Szakmuntató: XXXIII, 1. 1.

Iratgyűjtő

MSZ 5617
PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

Seltőnord

Abouventre: az egyseges ltk. 826-os feltehi alól

826

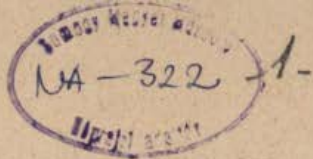

TV/64/7

Farkas István:

Barangolás a zselici Szenna
múltjában és jelenében.

1-56. old.

IV/GH/7 826

Barangolás
a zselici SZENNA
multjában és jelenében.

Irtta:

Farkas István.

RIPPL-RÓNAI MŰZEUM
KAPOSVÁR
Telefon: 23-74. — Postafiók: 70.

S z e n n a Kaposvártól délnyugatra, 7 és fél km-re, a Zselicség középső nyulványainak a völgyi részein helyezkedik el, kivéve a Deákszer- és a Csutora utcát. Az utóbbi a Cseberki-domb lejtőjén, az előbbi pedig a Deák-hegy délkeleti oldalán épült. Az utcái a völgyvonalat szerint északkelet - nyugat-dél és délnyugat irányban kanyarognak. A lakott völgyeket nyugatról a Deák-hegy, a Cseberki-domb, a Nyul-hegy, keletről pedig a Bukpai-domb, a Lázi-hegy és a Csenyes-sűrű övezik. A falun kívül van a Derék-hegy, a Zóka-hegy, Éles-hegy, Fekete-hegy. Festőien szép vidék. A dombok közepes nagyságúak, 160-200 m magasak, s róluk messze vidéket be lehet látni. A dombok között vannak mély, szakadékos, keskeny völgyek, ilyen a Jókuti-horha, Csécs-horha, Keményvölgy. A legtöbb völgy azonban széles és messzenyuló, amelyeken dűsfüvű rétek és jó legelők vannak. Szántásra alkalmas síksága kevés van, az is inkább fennsíkszerű terület az elszélesedő dombok tetején, vagy a szelíd lejtőkön, s az ellaposodott nyulványokon. Ilyenek: a Kincses-megye, Garáca, Nagyerdői-mező. A völgyek vizeit egy-egy patak vezeti le. Legnagyobb a Berki-patak, amelybe folyik a községen keresztülhuzódó s a falu déli határában eredő Lonka-patak, amely még a község keleti csücskénél magába veszi a szintén a határban eredő Cseberki-patakot. A patakoknak állandó, bő vizük van.

Régebben több, kutszerű forrás is volt, de a vizük eltűnt, pl. a Jókuti-
forrás. Ma már csak a Lúzi-hegy északi lábánál az Orsi-kut van meg, amely-
ből a felesleges víz a kut oldalfalán szivárog át és pár méterrel odább
bukkan elő a föld alól, s csergedez a Lonka-patakba. E forrás kitünő, jó
vizét a messzebbi utcákból is hozták régen, de még ma is isszák.

A község földje kötött, agyagtalaj. Homokot csak az u. n. Rinyai-ré-
szen és Rohaszlikban lehet találni.

A község nagyon régi magyar település. Amennyiben utána tudtam
kutatni, Szennáról 1443-ban van először említés. Ekkor Z a n a néven,
majd 1446-ban Z e n n a alakban fordul elő, mint a kaposvári vár
tartozéka. /Csánky: Somogy vármegye 152. l. /- Később, 1636-ban, a kisko-
mároni református zsinat jegyzőkönyvében S z e l n a néven szerepel
Szenna. /Szabó Balint: Belsősomogyi Emlékkönyv, 358. l. /

Az egyházi iratok, hagyományok szerint Szenna - mint a többi zse-
lici község is - már a török világ előtt is, mint papi, földesuri domini-
um, kanászutódokból lett jobbágytelepülés volt. - A XVIII. századtól kezdve
a község lakói az Eszterházy hercegek jobbágysai voltak az 1848-as idő-
kig, amikor a jobbágyvilág megszűntével saját tulajdonukba kapták a tel-
keiket.

A tagosítás az 1860-63.években történt összesen 186 "fertállal" /negyedtelekkel/, amelyhez tartozott még fertályonként 2 hold rét, 1 hold legelő- és 1 hold erdőjog. Általában 6 hold szántóföld /egy "fertá hel"/ "esőt" egy-egy családra - fertályhoz tartozó, fentírt kiegészítésekkel. A holdak un. magyar holdakban: 1.200 □ öllel értendők. - Voltak, akik családi, vagy egészségi, vagy egyéb körülményeik miatt nem tartottak ekkora területre igényt, s "beérték" kevesebbet, egy "oktállal" /nyolcadtelek/, de voltak, akik két fertályt /12 hold szántót a tartozékaival/ is megtartottak maguknak. De ennél nagyobb telkesek nem voltak. A gyermekek szaporodásával ezek a birtokok vagy kissé elaprózódtak, vagy az összeházasodás folytán némileg növekedtek egy-egy családnál, de nagy általánosságban megmaradtak az eredeti állagukban egészen a felszabadulásig, amikor is csupán k. hold földjuttatásban részesülhettek a földigénylők, mivel bent a községben nem volt uradalom, s a szemmi határhoz tartozó Eszterházy hercegi birtok pedig csupa erdő, így a földjuttatást a kaposmérői és Kaposzserenyahelyhez tartozó tókajpusztai határból lehetett eszközölni.

A fentírt tagosításnál olyan sorrendben következnek kint a mezei földek, mint amilyen sorrendben voltak egymás mellett a lakóházak. Pár ki-

Vétel történt ugyan, mert az akkori közcégi bíró, Pap József akikre haragudott, azoknak a "legrodább" helyen adta ki a földjüket.

Szenna teljes egészében paraszti község, régebben a papon, az egy "oskolamestörön" és az egy "nótárus"-on /jegyző/ kívül más "nadrágos" ember nem volt a faluban. Szenna parasztsága renki kívül "szőrczöny" /takarékos/ és szorgalmas, "dógos" /dolgos/ nép volt mindig, s szerelmese volt a földnek és a jószágtartásnak. Kimondottan nagygazdák nem voltak, hanem a kevéske földjeiket nagy szeretettel, kiválóan megművelték, bősége sen megtrágyázták, növényeiket, növényeiket ószadón ápolgatták, s apró területeikről volt is mit bőségesen betakarítaniok.

A jól művelt, sárgás-vöröses kötött talajon a "szömös" /szemes/ termények közül leginkább búzát termeltek, kevesebb árpat, zabot, s rozs-ból csak annyit, amennyit a zsupszükségletük megkivánt.

A kapásnövények termelése között a kukoricáé volt az elsőség, aztán jött a "kolompér", a takarmányrépa, később a cukorrépa termelése. Régebben sok kenért, lent, hajdinát is termeltek, de mintegy két évtizede - a változott idők folytán - ezek termesztését abbanhagyták.

A dus rétekről, s a hegyi kaszálókról sok és jó szénát takarítottak be szépszámu jószágállományuk részére, de e célból sok "fenyer"-t /lóhere/ és lucernát is termesztettek.

A szántóföldi mezők, illetve ültők nevei: Sipos-hegye, Lazi-tető, Nagy-erdő, Kincses-megy, Kemény-völgyalja, Fenyős, Eklézia-ültő, Falu-ültő, Rinyai-ültő, Puskás-hegy, Deák-hegy, Fekete-hegyalja, Imróláz, Jacca.

A pompás hegyoldali, vagy szelialejtőjű legelők is elősegítették, hogy Szenna már régebben is szép és sok jószágállománnyal dicsekedhett. Bár volt állandó, fogadott pásztorok, de a legutóbbi időkig többen - különösen az öregebb emberek - külön hajtották ki a marháikat a jobb-jobb füves helyekre. Ezeket a külön őröket "bérös"-öknek nevezték.

/ Mára én löszök a bérös. /

A legelőik: Dáró-csucs, Buksa, Hajdu-völgy, Imróláz, Bankó, Pusztagyai-rész, Cseberki-legelő, Drávicsei-oldal, Szij- és Meszelő-oldal, Sipos-hegyi-oldal.

A Káros-hegy, Sötét-völgy, Péterke /"Petörke"-nek ejtik/, Kemény-völgy, Zóka-hegy, Derék-hegy, Gáj-hegy, Nyul-hegy elnevezésű dombokon szőlőt telepítettek már régebben. Hazai, nemes szőlő kevés van, inkább otelőt a részben novát termelnek a saját szükségletükre. Ezeken a szőlőhegyeken igen szép gyümölcsösök vannak már régóta, amelyeknek termését jól tudták és tudják értékesíteni a közeli Kaposvár piacán.

Ezelőtt 60-70 évvel még "saró"-val arattak. A sarló egy, kb. 30 cm hosszú, gömbölyű fanyélbe rögzített, háromnegyed Hold-alakra

"görbétött" /görbitett/, a nyakban még mintegy 10 cm szélességről folyton kékenyedő, s hegyes csucsban végződő acélos, éles eszköz. / Ez a "saró laptya", vagyis: lapja. / Az arató egyén az aratásnál összemarkolt egy csomó gabonaszárt és a sarlóval a gabonától "lesarószta" /lesarlózta azt/, lerakta csomókba, s később ezeket a csomókat úgy kötözte kévébe. - Mintegy fél század óta azonban már kaszával kezdek aratni, s a sarlót már csak a kaszával aratásnál a marokszedéshez, esetleg csutaszárvágáshoz használják. Elképzelhető, hogy milyen kis területet tudtak egy-egy nap régebben lesarlózni.

Amíg a "zetyke" /az egyke/, vagy "esse" /egy se/ az 1900-as években, de különösen az első világháború után rohamosan nem pusztította ezt a jobbsorsra érdemes, "szőlés" /szelid/ szemmel népet is, addig bő gyermekáldás volt a családoknál, s az öröklés folytán elaprózódott földiken élők a kenyerek biztosítása végett elmentek a határt környező uradalmakba: Mósa, Ótelek, Demna, Vitorág pusztára - 4-8 km-re- kepesaratóknak. Ezek "bandákba", kaszaerő"-kbe "szödöszköttek" /szedözköttek/ össze. "Ety kaszaerő" /egy kaszaerő/ átlag 4 tagból állott: egy kaszás, egy "marokszedő" /marokszedő/, egy "kötélteréttő" /kötélterítő/ és egy "kötöző" /kévékötő/. De szoktak hármacban is egy kaszaerőt alakítani,

s ilyenkor nem volt kötélterítő, hanem ezt a munkát a kévekötő látta el egyuttal.

Este felé a gabonakévéket "kapék"-be hordák össze, keresztetekbe /keresztalaku rakásokba/ összerakják. Az uradalokban 18, a "pógároknál" 20 kévét szoktak kapéba rakni, és xlagfaisz pedig úgy, hogy a kéve fejei befelé egymásrarakva takarják a szemet. A legfelső kévét "papkévének" szokták nevezni. Az aratásból este nótaszóval szoktak hazatérni, a jó nótás, "dallos" nép lévén, a nótaszótól csak úgy hangzottak a zelici erdők, mezők, völgyek. -Akkor aztán, akik a faluba érkező, fáradt kaszácsoknak "aszonták" /azt mondták/ tréfásan: No, úgy-e "efárrott" a kasza, -amire a kaszácsok azt felelték: El ám, mör" /mert/ "ukkő" /úgy kell/ "vinnyi", hogy a "fenye-rossebgye ögye mög." /Fene rossebje egye meg/. A kapésaratás "tizedéba" /tizedéből/ szokott történni, vagyis minden tizedik rész az aratóké volt akár a kapéken osztottak, akár a "szömön" /szemen/, vagyis a szentermésen. A banda feje, parancsolója a kapésgazda volt. Az osztásnál a kaszás és a kötöző egészrészt, a marokszedő két-harmadát, a kötélterítő -aki a nagyobb gyerekekből került ki - egyharmadát kapta. A kaszás és a kötöző negyednaponként váltani szokta egymást. A learatott területen elhullott, elmaradt gabonaszálakat "nagy -

gráblával" /nagygerbélyével/"összegyötötték" /összegyűjtötték/ és ezt a "kuszát" külön egyberakták.

A gabona elcséplése régen cséppel, vagy "nyomtattással" történt. A csép /1. illusztrációk 2. ábra/ részei: a./ a csépnyel, b. csépfaj és c./ cséphadaró. A nyél és a hadaróogyorófából, vagy szafából készül. A nyél egyik végére szijból s a hadaró egyik végére szintén szijból a csépfaj van erősítve s e két csépfajet nyakszizjjal kötik össze, ami által a hadaró könnyen mozoghat, hadarodhat "minden irányban. A cséplésnél először is a "szűrűskertben" /szérűskertben/ "szűrűt" "csinyának" /csinálnak/, a talajt 15-20 m²-nyi területen egyenlőre sarabolják, tisztára leceprik. Csépleni csak rozst szoktak a zsup "kevéér", esetleg még árpát. A tisztára cepert "szűrűre" aztán kioláatlan rozskévéket raknak lefektetve sorjában amennyi csak odafér és ekkor a kévéfejeket "jó mögverik a cséppe". "Osztán" /aztán/ "mögfordítják őket" /megfordítják őket, s újból "mögcséplik a másik ódaru is" /megcséplik a másik ódarról is. Ez az előzés. Azután "kióddik" /kioldják/ a kévéket és "eterögetik" azokat a "szűrűn" és pedig úgy, hogy a kévéfejek egymással "szömköst" /szemben/ helyezkedjenek el, a kévék "tűjjei" /fői/ kifelé nézzenek. Ekkor a kévéfejeket jól megcséplik, azután pedig megfordítják azokat, hogy ami "alu" /alul/ "vót", "allögyön" "föllü" /felül/

Mivel a cséplésnél a roza szálait nem verik meg, azok épen maradnak, s bekötik azokat kékébe, vagyis "zsuppot szönnék" /zsuppot szednek, amelyet az épületek tetőfedésére használnak fel.- A cséppel való cséplést rendszerint 4 ember végzi egymásután ritmikusan huppantva a hadaróval. A 4-es ütemre régen azt mondták, hogy "ezt mondik" a hadaró huppantások: "Üzd a papot, - csak a papot!" Szoktak hármásban is csépelni. Ennek az ütemére pedig ezt mondták: "Üzd, csak vágd, - nem apád! A cséplők mesterien tudják forgatni a hadarót, s nagy ritkaság, ha "hébe-hóba" érintik egymást munkaközben a hadarók. A kezdőknek bizony nagyon vigyázni kell, hogy se magát, se a partnerét meg ne csapja a könnyen mozgó hadaróval. A kicsépelte rozszemet falapáttal zsákbamerik, s aztán szelelőrostával "kifujattyák", kitisztítják. Ma már ritkán csépelnek.

A gabonaszem nyelésének másik kezdetleges formája volt a nyontatás. Ez úgy történt, hogy a megtisztított, tágas szérűre köralakban lerakták a kioldott búzakévéket és lovakkal "mögtipratták, mögnyontatták". A köralaku szérű közepén állt a gazda s a "fölszablázott" lovukat "gyeplüve" /gyeplőcsárral/ fogva a kör szélén leterített búzán jó ideig körében jártatta, hogy a lovak kitiporják a búzaféjből a szemet. Ezt a nyontatást aztán addig ismételték, míg a megmögforgatott búzateritékből, a

czenet ki nem tapoták a nyomtató lovak, amelyek néha-néha le-lehajoltak egy-egy harapás buzaféjért, de ott volt a gazda kezében a "korbács" /korbács/ s már ugrott is a körutjára a "paci!" "Ja! A nyomtató lovaknak nem lehet bekötnyi a szájját!/"

A cséplésnek már némileg fejlettebb módja volt^{az} 50-60 évvel ezelőtt kezdődött "lőhuzó-macina"-val való szemnyerés. Ez abból állt, hogy egy járgány rudjához fogott ló körbensétálva a rud által mozgásba hozta a járgány kerekét, amely aztán szíjjal meghajtotta a kis cséplőgépet, a "macinát".- De hát még ez is meglehetősen lassu, "köserves" munka volt.

Mintegy félszázada kezétek Szemében a már korszerűbb gőzgépekkel, majd később motorhajtásu gépekkel csépelni, vagy amint még most is "mondik, macinányi".-Kezdetben kint a mezőkön horáták össze kazlakba a gabonát két hőszu sorban, hogy a "macina" a sorok közti részen be "tuggyon bujni" a kazlakhoz. A "szaómát, polvát, töreket, még a szömöt osztánnék /aztán/ uhhorták /ugy horáták haza kocsiival. Később már a motorizált cséplők a gazdák háztelkében "masináltak" el az ott rakott kazlakat.

Az "ölletést" /örletést 2 vizimalom bonyolította le ezelőtt még 70-80 évvel. Az egyik "vizecmalom" itt volt a község közvetlen közelé-

ben, a mostani alsótagozath általános iskolától északkeletre, egy "puska-
lőécnyire" /puskalövécnyire/. A vizífogó gátfej nyomai még megvannak.
A másik vizemalom mintegy másfél km-nyire, Kaposszerdahely alatt a Ber-
ki patakon volt, szemben a volt "Pazderyás" "tölöcse" /tölgyerdővel/.
E volt malom romjai még 40 évvel ezelőtt is megvoltak. /A "tölöcst" mint
egy 30 évvel ezelőtt kiirtották, s most már mező, illetve a domb aljában
egycoros utca épült, s Kis-Szenának nevezi a nép. / - Mintegy 60 évvel
ezelőtt épült egy gőzmalom, később motorizált malom, s ez látta el Szen-
na és a környező puszta őrlését, de a felszabadulás utáni időkben ez
a malom megszűnt.

Bégente nagyon sok lent és kendert termeltek a szennaiak, mert az
1930-as évekig - kiváltképpen télen - minden háznál szóttek-fontak
a "zasszonyok". /Itt terek rá a pályatétel pályázati tétel 15.pontjára:
A házivászon felhasználása és jelentősége egy faluban. / A megérett
kendert és a lent a "Kendőrfődekön" "uhhuzkották ki" /ugy huzkozták
ki marokkal, vagy mint régebben mondták: "kinyűtték". Ez nem volt valami
kellems munka a "nyűjőknek" a tenyereik feltörték az érdes kender- és
lencsárok, s tele lett a markuk hólyaggal. A kinyűtt kendert aztán
fent kévékbe kötötték, s a tusás részeit széthuzkóva felállították.

Mikor a kévék megszáradtak, akkor "evítették őket a kendőráasztatóba". A tóba berakott kendert, s lent gerendászerű fákkal víz alá nyomatták, s nyomófák "hőgyibe" /főlé/ tuskókat raktak, hogy a "kendő mög a lön fő ne gyűhessön a vizbü". Két-három hét múlva "kiszótték" /kiszétek/ a "partékát" /portékát/ a "tóbu" /tóból/ s a már említett módon felálló-gatva szárogatták. Akinék nem volt fogata, az ott szárogatta a tó mel-letti területen, úgyhogy ezrével száradt ott a kender és a len. Az arra járó tréfás fiatalok szokták tréfásan ijesztetni az asszonynépet: "Nem fé ke, hoty eccör majcsak möggyojtom a ke kendőrgyét, má agzt a kendőrt értom alatta, amölik ott künn szárod, nem pedig arra kendorre gondolok, amölik ott nedvesödik a ke biklája /alsószoknya/ alatt."- Akinak pe-dig fogata volt, az hazavitte az áztatóból kemérgjét, lenjét s otthon szárogatta. A megszáritott kenderből aztán az asszonyok az ugynevezett vágóval törték ki a "pazdörgyát" /pozdorját/. A vágó részei: a./ "tap" /talp/, b./ lába, c./ "közsfájja" /közsfája/, és d./ levele, ~~xxxixxxxixxxxix~~ és e./ mélyedése. / L. 3. ábra. /

A vágó még némileg durván tördéli ki a "pazdörgyát" és még sok pozdorja bentmarad kenderben, "ezé mög kö tilóni" /ezért meg kell tilol-ni. A tiloló ugyanolyan, mint a vágó, csak sokkal szűkebb nyílás között

mozog az asszonyok keze által le-főlesattogtatott tilókar. A tilóról már finomítottabb kender a gerebenre kerül. A "gerebeny" egy ab méter, mácfél méter hosszúságú deszka /a./ közepére köralakban sok vastag, hegyes, nagy szeghez hasonló vaspálcikák vannak beleverve és ezeken felfelé álló, hegyes fogakon keresztül "huzkógyák" /huzkódják/, rángatják keresztül a kender hegyét, aztán a tövit, s ami durvább, az a kóc, ami pedig finoman kerül ki a gerebenből, az a "szősz". /L.4. ábra./

A gerebenezés után a szőszet is, majd a kócot is megfonják a rokkán. A szőszből font finomabb fonálból szebbnél szebb vásznakot, a kócból pedig durvább dolgokat, zsáknak és tutyitalpnak, abrakos tarisznyának valókat szőnek. A rokka alkatrészei: a./ 3 lába /kettő elöl, egy hátul, b./ a ~~nyomó~~ ~~nyomó~~ a padka, amely összetartja a lábakat, c./ a "nyomó" /nyomító/, amelynek csuklószerű, felfelé álló része a kereket /d./ hozza mozgásba. A kerék^u vánkosra /e./ rá szerelt két kisebb láb közé illesztett tengelyen forog a "nyomó"-nak lábbal való gyors nyomkodása folytán. A kerék peremén köröskörül kis mélyedés van, úgy, hogy az orsót /g./ pergésbehozó nyist-"mazzag" le ne essék a forgás közben /h./, a rokka feje /i./, amelyen 2 kisebb láb van /j./ az orsó elhelyezésére, hátul van egy facsavűt^k, amellyel előre és hátra lehet húzni a rokkafejet /l./ a hajtómazzag szorosabbá, vagy lazábbá tétel-

le végett, aztán van a pipa /m./, s ebből áll ki felfelé egy hosszabb bot /n/, amire helyezik rá a fonandó szöszet, amelyet huzkodással eresztnek az orsóra, amely azt gyors pergéssel összefonja, s magára tekeri. Amikor 4-5 orsóval megfontak, akkor jön az "áspálás". Az áspa egy db egy méter hosszú botnak minő a két végére - egymással keresztben - ráerősített, 50 cm hosszú bot. A hosszabb bot az áspa nyele a./, a rövidebb 2 bot - amely közepén van rögzítve a nyélhez - az áspa bódéja /b./. Erre az áspára "aggatják", tekerik át az orsókrol a fonalat. Ez nagy vigyázatot kíván, mert sokszor megesik, hogy "körösztöt" kap a fonál, s akkor vissza kell aggatni, hogy "igyenősbe gyűheccön". A legtöbb házban két áspa is szokott lenni.

Az áspáról leszótt fonalat rudra aggatják, s mikor már sok összegyűlt, akkor jön a "pállás". A "pállósajtár" fent nyitott kisebb kád-szerű edény, amelybe kellő mennyiségű hamut raknak, majd forróvízzel leöntik. Ebbe hamulugos "pálló"-ba teszik a fonalat, s ebben hagyják egy éjjel és egy nap, nem tovább, "mör a lug előnné" a fonalat. Ez a "pállás" leviszi a fonálról a piszkot. A "pállás" /párolás/ után az árkon kimossák, "kihuppolik" /a patakon keresztülhelyezett deszkához vágóssák/.

Ezután "mögészároгатik" /megészároгатják/ a megészáritás után "fogom-boléttik" /felgombolyítják/ a "gomboléttón" /gombolyítón/a fonalat. A gombolyító részei: a./ 3 láb, b./ "tűdöke" /kőladöke/, amely alábfejjel c./ felfelé kiáll,erre van szerelve keresztben a gombolyító 4 levele. /d./ s ezekre "rakik" /rakják/ rá a fonalat,s innét gombolyítják le. "gombolagokba" /gombolyagokba/.Minden négy levél végén felfelé álló, becsipkézett pálcikák vannak:a "kacsok",hogy a fonál le ne csusszék. /L. ábra./

Ennek végeztével megy a fonál a forgóra. A forgónak acrékszoget képező 4 levele van alul is,meg mintegy másfél méter magasságban felül is /a./. Ezek a levelek a végeiknél merőlegesen álló 4 ruacsokát rögzítenek /b./,vagyis a "köröcszfákat".AZ alsó és felső levelek középpontján lévő furaton megy át a forgó ruaja /c./,amely a mestergereendőig ér,s alul egy téglát szoktak kivájni,felül pedig megfelelő szélességű szíj közé foglalva a "mestergereendőhő" erősítették. "A köröcszfára kö vetnyi a fonalat.Meghajtással az a fonálvető-forgó oly gyorsan forog,mint a "ringisping" /Ringspiel/.Tehát a fonálmegvetést a forgó végzi.Amikor innét "levőszik" a fonalat,azután láncformába "szodik".

Ezután kerül a fonál a "szűjőcsékbe",vagy "szűjőfába" /Szövőcsék/.

A szövőszéknek a váza áll a "mestörgerendát" majánem elérő merőlegesen 4 lábból, s az ezeket összetartó 2 oldalifából és 2 keresztifából. Bele van illesztve egy dorong, amelyre a fonalat csavarják fel és egy másik dorong, amire a "mögyszűt" /megszőtt vászon tekeredik. Aztán van egy mellfája, amelyen csuszik a vászon, továbbá egy "nyist-akasztófa" /nyüst-akasztófa/, s egy bordahéjfa, amibe a bordát teszik. "nyistet kenderbű fonik". A "nyisten" megy 2-2 szál fonál, utána a bordában szintén 2 szál fonál szala át. A "szájófa" deszkaülésén ülő szövőasszony lábánál van a kettős "nyométtó", amely a "nyistre" van kötve. Aztán van 10-15 "csé" /cséve/, amelyeket "bozdafábu" /bozdafából/, vagy "nátbu" készítettek s ezekre "csélik fő" a fonalat. Van még egy "vetéllövögy" /vetéllövölgy/, amibe "cséket" "beletöcszik", és ez a vetéllövölgyel együtt bekerül a "vetéllőbe" s vetélővel dobálják át a "nyométtó" lábnyomás folyton szétnyíló fonálon a "csén" lévő fonalat, s a másik kéz már dobja is vissza vetélőt, de egyben rántja az egyik kéz oda a bordahéjfat a szövéshez. A szövésnél bizony gyorsan mozog mind a két láb és mind a két kéz. Ilyen bonyodalmas, sok munkát igénylő, fáradságos műveleten ment át a kender és a len, amire vászon lett belőle.

A szövőszéknek nagyon pontos méretnek kellett lennie, s ezért

a legkiválóbb szakértővel "csinyátották" /csináltatták/ s egy szövőszék csináltatásáért elkértek 3 mázsa búzát is.

Nemcsak sima, fonalus, vagy pamutos vásznat "szűttek", hanem "fősződésös" /főszedéces/, "himös" /himes/ "szűttegeket" is, amelyek remekszépek, s leginkább piros színűek, de vannak rózsaszín, lila, kék, sárga, zöld, s bordószínű "himök" is.

"Ma má kimönt a divatbu szűjés-fonyás, s rokkák berregését és a szövőszékek kattogását elnémitetta a haladó idő és fejlett technika. A rokkák, áspák, gombolyítók, vetőforgók, s a szétszedett szövőszékek felkerültek a padlásokra, s lassanként belepi azokat a csendes feledés szürke pora... Pedig milyen szépek is voltak azok a régi, téli esti fonók, amikor 5-6 asszony összemert egy-egy háznál s rokkapergés közben végigszapulták egy kicsit a falut az alvégtől a felvéig, vagy "el-eldanugattak", avagy találós kérdéseket adtak fel, mint például:

Lábom a lábod között,
Mit vájkász a szöröm között?
Mindég montam, mi csinyász!
Eccör maj csak főcsinyász.

Mi ez? Megfejtés: a rokka. /Az asszony lába a nyomitón a rokka lába között van, a rokka botján lévő szőszcsomóban vájkál a nő keze, húzogatva erezti a fonáchoz azt, míg aztán a rokka orcója a szőszből

font fonalat magára felcsavarja, felcsinálja./

Rége óta a "zaccszonyszütte" házivászon felhasználásának számtalan módja és renakivül nagy jelentősége volt. A régi öregek - úgy a férfiak, mint a nők ruházata majdnem kizárólag házivászonból készült. Ebből szabták a férfiaknak a rúncba szedett 6-tól 12 "szeles" bögatyát, az "ümögöt" Zinget/, s az asszonyoknak, leányoknak a "péntölöket, vagy más névön biklakat", amelyek szintén 6-12 szelesek voltak. Egy-egy szél 70 cm széles volt, s amikor ilyen 5-6 "péntöt" /pendély/ "fövött" /felvett/ magára, erősen "mössipölöcsödött" / derékban kiszélesedett/ s lejjebb is harangalakúra nyomódott ki "karikósan" /körben, köröskörül/ a "lábikra" közepéig érő, aránylag rövid, sok alsószoknyaA fehérnemüket maguk az asszonyok is varrták meg. A finomabb fehérnemük lenvászonból készültek. Házivászonból voltak a különböző szöttesek, az abroszok /asztalterítők/, a "tűrűkőzők" /törölközők/, a "zágylepedők" /ágylepedők/, "szakajtóruhák" /szakasztóruhák/, a női ingek, a "firhangok" /ablakfüggönyök/, a férfiak ünnepi, ugynevezett "paspalléros" "ümöggyei" /ingei/, amelyeknek az eleje pompás díszítéssel ki van varrva, cifrázva, az ujjai a karoknál bőszabásúak, a csuklóknál pedig szűkők. Régen, ünnepnapokon fehér vászonra öltöztek tetőtől talpig az öregasszonyok /fejérnépék/. Házivászonból

készítették az asszonyok^a finom, fehér "küttő"-zsákokat, s durócvászonból /durva, kőcvászonból/ a "csoblány-zsákokat", s régen a bocskorba való kapearuhákat, kötényeket. Az "első" szobában a vánkások, ágyterítők, aztán a konyharuhák házivászonból voltak. Az öregedő asszonyok még a halálukra is "ekészítették" /elkészítették/ a "szötteseiket", s azokat eltették, s ezekben a szöttésekben és szöttésekkel temették el őket.

A szemmiaknak nagyon szép, díszes, szeggyönyörködtető, hagyományos népviseletük volt, amelyet az első világháború után lassan kezdtek elhagyni, s a második világháborút már nem érte meg, s ma már csak sublétekben, sífonérokban molyosodnak el lassanként, és még a népi ^{együttes} ruhákat, mint a mult emlékeit, úgyhogy a mai fiatal generáció csak a népi együttes szereplései alkalmával látják meg az eltűnt, gyönyörű népviseletet. - Ennek a népviseletnek a legfőbb kellékeit a házivászon felhasználásából állított elő a szemmi asszonyok. Boltban csupán kontyukváló díszeket, szalagokat vásárolták, de maguk állították azokat össze. Ez a konty igen szép, ~~másmint~~ szalagokkal, gyöngyökkel ékeztett, a napsugárban, vagy villanyfényben ezer színben csillogó fejérisz volt. Boltban vették még a cipőjüket, meg a piros-tarkavirágos szép, bő-

szoknyának való kasmér-anyagot, de azt már maguk varrták meg. Ugyancsak maguk varrták meg és díszítették ki a "prucszlinak" /pruczli/ vett anyagot is. A fehér "böckös" /gombos/ harisnyájukat is maguk kötötték. Amilyen gyönyörű volt ez a népviselet, éppen olyan költséges is volt. Amikor egy menyecske felöltözött, egy egész vagyont hordott magán, s kezesen is "hentörgette" a fura ritmikus mozgásaival a bőszoknyákat. A férfiak bőgatyájából - amint tréfásan mondják - ma egy négytagú család részére kikerülne a fehérnemű. A férfiak a bőgatyához paszpalléros inget, a kidíszített pruczlit, fekete kalapot és fekete csizmát viseltek.

Ma már ezt a népviseletet felcserélték az olcsóbbal, praktikusabbal, korszerűbbel.

E hagyományos népviseletet Szenna őrizte meg legtovább ~~amennyire~~ a Zselicégben: a közeli Patca, Zselickisfalva, Szilvásszentmárton már több, mint félszázada elhagyta.

Nyelvjárását is hagyományosan megőrizte a közelmúltig. Erősen "ö"-vel beszéltek, a zamatos kiejtése hasonlít az alföldi nyelvjáráshoz. A fiatalabb generáció azonban az iskolázottságánál fogva irodalmilag törekszik beszélni.

Ide iktatom be most a "Serdülőkör hagyományait " a falunkban./Pályázati tételek 10.pontja./

Mint általában a falvakban,ugy Szennában a parasztszülő igyekezett belenevelni a gyermekébe a főlé-és jószágszeretetet. Amikor a gyermek a 6 elemi elvégzése után az "oskolábu" "leállt",egy-két évig teheneket őrzött,s könnyebb paraszti munkákat végzett.Amidőn pedig a gyermek, illetve a fiu 15-16 éves lett,az apja átadta nékie a korbáccot és gyéplőt,s ezután már mindig s fokozatosan nehezebb munkákat végzett, megtanult kaszálni,irtani,s egyre jobban kibontakozott az ugynevezett falusi legénykedése.Ez egyrészt abban nyilvánult meg,hogy a falu legény-pajtásai esténként eljárógattak egymáshoz,de megkezdődött az istállóban ,vagy nyári időben a pajtában alvás,mert így a kisebb csinytevésekről,vagy esetleg a leányokhoz eljárásról nem lehetett tudomásuk a szülőknek. Amelyik legény megnert aludni az istállóban a sajátmaga készítette ágyán,azt az 1-2 évvel idősebb ~~fiapajtásokkal~~ legények is elismerték "pajtásnak". Minden este mácsik és mácsik istállóban volt összejövétel és ott elbeszélgettek este 9-10 óráig és azután mindegyik ment a maga istállójába aludni. Néha-néha az idősebb legények meg-megtréfálták a fiatalabbakat,de a serdültebbeket is.Tudták,hogy a megtréfáló

Pajtások mikor széledetek el az esti beszélgetésről, mert meglesték őket, s mikor aztán azok lefeküdtek, 1-2 óra múlva megjelentek az istállónál, s odalopózva kilétek, hogy mikor alszik el mélyen az illető. Ha sikerült észrevétlenül bejutni az istállóba, összekötözték ^{kezeit} a lábát, valami edényben vizet helyeztek az ágyához, a feje fölé és utána nagy dörömböléssel megzörgettek az istállóajtót. Az áldozat a nagy riadalmában fel akart ugrani az ágyról, de az összekötözés miatt nem tudott, hanem az edényt magára verte vízzel együtt. Persze nagyokat ordított, és nem éppen ékes kifejezésekkel sorban emlegette az összes mennybéli szenteket. A nagy ricsajra a kívülállók bementek az istállóba, meggyújtották az istállólámpát és kioldozták a pajtást a kötelékeiből - nagy nevetgélés közepette. A következő istállókhöz aztán már a megtréfált legény is ment velük. És ez így ment sorban.

Olyan különleges szórakozásai nem is voltak a legényeknek, esetleg a falu térségein kifutóct, kiütöct játszottak vasárnap délutánonként vagy pedig kártyával babra játszottak durákoct, zsiroct, s huszonegyest.

A leányok vasárnaponként összejöttek egy-egy lányosháznál, s elbeszélgettek, vagy elnótáztak. Egy-két óra múlva megjelentek itt a legények, s az ugynevezett "kutbaesései" játékot játszották vegyesen.

↳ Ez abból állt, hogy egy vászontörölköző volt az egyik legény kezében, vagyis a "bíró" kezében, a szoba egyik sarkában volt egy szék, amit a játékokban "kutnak" neveztek, s bent ült a leány, s kérte a legénytől a "bírósgot", vagyis a kendőt. Vagy pedig egy másik legényt hívott a leány, akivel pár szót akar váltani. Mivel más szórakozási lehetőségek régebben nem voltak, ilyen ártatlan, egyszerű játékok zajlottak le év-évután. - Ezekből az összejövetelekből nagyon sok esetben házasság lett.

Napjainkban ezek a szokások már nincsenek meg, vagy kihalóban vannak. A felszabadulás óta a mai fiataloknak száz és százféle szórakozási és művelődési lehetősége van. Futballozhat, sportolhat, kerékpárral, motorkerékpárral sétál gáthat, vagy kirándulhat. Itt van a népi együttes, amelyben szerepelhet, vagy ennek a rendezvényein szórakozhat, a táncmulatságokon rophatja a táncot. Látogathatja a jó és sok könyvvel rendelkező faluci népkönyvtárt, és látogatja is. Hetenként egyszer, pénteken este van mozi is. Az otthonában hallgathatja a rádiót, amely már ritka házában nincs. Pár háznál már van televízió is, de van mindenki részére televízió a községi tanácsháznál. De közel van Kaposvár, s mehet oda moziba, színházba, s ezt elősegíti a sűrű autóbuzsokozkedés:

lo járat van naponta Kapocvárra és ugyanannyi onnét vissza.

A KISZ 25 taggal működik, s a közösségi szellemet is fejlesztheti a fiatalcág, szórakozhat és művelődhet itt. - A kulturális élet is egyre jobban fejlődik: ma mintegy 20 fiatal jár középiskolába. Azok a fiatalok, vagy már éppen nem fiatalok, akik még a közelmúltban csak a 6 elemi-t végezték el, most az általános iskola esti tagozatán tanulnak, s közülük többen el akarják végezni valamelyik technikumot is.

Régebbel, amióta a kötelező volt az iskolába járás, Szennában általában elvégezték a 6 elemi-t, de akadtak, akik a 2., vagy a 3. osztályból "kiálltak", mert kellettnek tehénőrzőnek, vagy szoritották őket a dologra. Azelőtt pedig a község birái csak a nevüket tudták valahogy leírni, de egyébként sem írni, sem olvasni nem tudtak. Pap József nevű egyén volt az 1860-as években községi bíró, s egyfolytában 24 évig horáta a bírói botot, de csak a nevét tudta valami nehezen lerajzolni, amire a jegyző tanította meg.

Szenna népe egészen az újabb időkig különlegesen zárkózott életet élt. A faluból házascódtak össze, s nagy ritka volt, hogy vidékről nősült valaki, így rokoni, családi szálak a faluhoz kötötték őket, s így

bizonyos egyforma gondolkodás alakult ki a falu életében, s talán ezzel magyarázható az, hogy a szennyezők - a város közelsége ellenére - hiven megőrizték népi szokásaikat egészen a közelmúltig, sőt vannak olyan régi szokásaik, amelyeket még ma is megtartanak, különösen a családi eseményekkel kapcsolatban, mint amilyenek születéssel, keresztelessel, házassággal, elhalálozással ~~kapcsolódással~~ összefüggő szokások.

"Körösztelő". /Keresztelő/. A születés után pár nap múlva a szülész /bába/ hívja meg azokat komáknak, akiket az újszülött szülei komaságba akarnak kerülni, vagy ha már őket valakik komáknak hívták meg, akkor azokat visszahívják komáknak. Szokott lenni 11-21 koma is a reformátusoknál, a katolikusoknál régebben egy pár, újabban 3-4 pár koma van. A komaságot sokszor nagyobbra veszik, mint rokonságot, mert a szólás-mondás szerint: "A rokonság unmarad /ugy marad/ irul-íra, mint számárra a fül, de a komát úgy választi magának mindönki." Lehetőleg arra törekcsenek, hogy komapárok összes száma páratlan legyen. De hogy miért kell páratlanak lenni, erre nem tudnak semmi választ adni.

A komák meghívásáért a szülész mindig pénzt kapott a meghívottaktól. A jelenben 20 Ft-ot kap minden komapártól.

A keresztelő, s utána a komából. Ezeket a születés után pár hét

szulva tartják, amikor az újszülött édesanyja már tud táncolni.

A keresztelés vasárnap délelőtt szokott lenni. A keresztanyák, vagyis a komacszonyok az első haranszóra mennek oda az újszülöttes házhoz, s elkészítik a kisbaba ruháit, s díszesen felöltöztetik és a beharangozás után /a.e.11 órakor/ elviszik a templomba. Az idevivő úton mindegyik keresztanya sorban felváltva viszi a babát és vissza a házhoz ugyanígy viszik. Az istentisztelet végétével a pap a szertartás szerint megkereszteli, s minden komapártól 10 Ft-ot kap. A komák a templomból területileg mennek a komabálos házhoz, s mikor odaérnek, a fuvószenekar nótára zenéit, s kezdődik a komabál, amely egy egész kis lakodalom, s reggelig tart. Itt köszöntők nincsenek, csak vigalom, tánc, tréfálkozás. Vacsora közben a zenészek a komapároknek "duet" huznak. A férfiak és nők -kiki a párjával - egymással szemben ülnek és pedig régi szokás szerint a nők bent a falfelől az asztalnál, a férfiak pedig kívül az asztalnál. A komákon kívül csak a legközelebbi rokonok vannak jelen a komabálon. A jelelévők száma mintegy 30-50-60 személy. Az újszülöttnak nem szokás a keresztelőkor ajándékot adni.

A poszit, vagyis betegágyas acszonynak vitt élelem. A komacszonyok előre egymás között megegyeznek, ki, mikor vigyen poszítot, nehogy egyszerre

feleslegesen horadják össze a finom ételeket. Régebben egy poszitos vékát telis-teliraktak a jobbnál-jobb ételekkel, s egy pint bort is tettek bele. A vékát a legdiszesebb, háziszóttos abrosszal kötötték be és a "komacszonny" szép népi viseletben felöltözve a fején vitte a terjedelmes, poszitos vékát, egyenculyozva, kézzel meg sem fogva. Régebben minden komacszonny két poszitos vékát vitt így. Ma már egy poszitos vicznek kománként és 100 Ft-et adnak a betegágyas, vagy onnét felgyógyult komacszonnynek. /Ez a 100 Ft helyettesíti a régi, második véka poszitos./ És ma már nincs meg az a babonáság, hogy ^{csak} fejen lehet vinni a poszitos vékát, mert bizony mostanában nagy füles kosárba helyezik el a jóízű ételeket és ~~mint~~ - mint régen is - a legszebb abrosszaikkal kötik le a kosarat, de nem úgy viszi fejen a komacszonny, hanem a kosár egyik fülét a komacszonny, a másik fülét pedig a komacszonny anyósa, vagy édesanyja fogja, s ketten viszik. A pint bort most is beleteszik az ételek mellé a kosárba.

A komából költségei részben megtérülnek, mert a komapárok, rokonok vicznek egy-egy tyukot, több tojást, tejfelt, diót, mákot.

A házassággal kapcsolatos szokások.

"Küjettjárás". /Követségben járás/.

Ez már a fiatalok összejelmerkedése ~~szokott~~ és a kérés között szokott lenni, s nem más, mint a "kézfogókor" a vőlegény s menyasszony, továbbá

a leendő nácok és a megkért nácsnagyk közötti egyezkedés a menyasszonyos háznál, ahol megjelenik a vőlegény nácsnagya a vőlegénnyel, s annak szüleivel, s kizárólag a legközelebbi rokonaival. Bekopogtatás után háromszor kiküldik a vőlegény nácsnagyt és vendégeit. Minda a három esetben a menyasszony nácsnagya kérdezi: "Minek gyöttetek?" Ezt esetben nem mondja meg a vőlegény nácsnagya a jövetelük célját, hanem kitérő választ ad, csak a harmadik kérdésre adja elő, hogy "Egyezkedni gyöttünk". /Egyezkedni jöttünk./ Ekkor leültetik őket az asztal mellé, és vigyázva úgy ülnek, hogy a vőlegény népe közül senki se kerüljön a szoba közepén fent áthuzódó mestergereandán belül. Eddig még kezét sem fog senki egymással. Az asztal csinosan le van terítve, de rajta sem enni, sem innivaló nincs. Ekkor elkezdődik az egyezkedés. A menyasszony nácsnagya háromszorosát, sőt ötszörösét szokta kérni a vőlegény nácsnagya által felajánlott összegnek, hivatkozva arra, hogy milyen sokba kerül a menyasszony teljes felöltöztetése, ami valóban így is volt. Ez az alkudozás, egyezkedés kb. egy óra hosszúig szokott tartani, amíg végre megegyezkednek és utána két nácsnagy kezét fog, s a vőlegény nácsnagya sorban üdvözli a menyasszony szüleit és a rokonságot és legvégül megtalálja a menyasszonyt is az ágy, vagy asztal melletti

sarokban és előhuzza onnét, s a násznagyok unszolására a vőlegény és a menyasszony megcsókolja egymást. Utána kezdődik a jó vacsora, s előkerülnek a pincésüvegek. Esznek, isznak és éjjel tájig mulatnak, s akkor elszélednek.

Ezt megelőzően szokott lenni a kéretég. A fiatalok előzetes megbeszélés alapján a szüke vőlegény szülei mennek kéretni a lányosházhoz. Ha nincs semmi akadály, akkor a leány "keszkenőt" /jegykendőt ad a le-génynek. Régen ez bécsi török keszkenő volt, újabban pedig finomabb díszkendő, esetleg Nylon-kendő.

Kislakozalom. Az ecküvő előttimásodik vasárnapon szokott lenni a menyasszonyos háznál, itt már jelen van a szűkebb vendégsereg, a két násznagy és a vőfélyek is. A menyasszony és a barátnői, s egy-két fiatal menyecske ekkor készíti el a násznagybotot a násznagyoknak. A násznagybot 150-160 cm hosszú, mogyorófa. A teteje művirágokkal van díszítve, s e csokorszerű díszről hosszú pántlikák lógnak alá, s rajta finomabb zsebkenő is van. Mindegyik násznagy kap egy násznagybotot, s az a tulajdonuk marad.

Lakodalom. Régebben kedden, vagy csütörtökön - mináig az esküvő napján - szokták tartani a lakodalmat, az utóbbi időkben pedig vasárnapon. A régi babona szerint azért kedden, hogy keves legyen az ifjú pár élete. Vagy pedig azért csütörtökön, hogy minden baj csütörtököt mondjon a házasságukban. Régebben, de még a közelmúltban is három nap és három éjszaka szokott tartani a lakodalmat, amelyre a meghívást a vőlegény "vőfényei" /vőfélyei végzik, felszerelvén magukat jó pár pintes üveg borral a vőlegény horodjából, s a meghívottakat megkínálják a borral. Ezt a meghívást megismétlik, nehogy a hivatalosak ezt elfelejtsék.

A lakodalomhoz az előkészületeket már három nappal előbb megkezdik. Sok helyen dicznót, vágynak s birkát vágnak s nevezetes alkalomra, sőt régebben még ezenkívül borjut is szoktak vágni. A meghívottak is már előre elküldik a családonként szokásos egy darab ~~tyukot~~ "tikot" /tyukot/, több darab tejást, "téjöt" /tejfölt/, diót, mákot, cukrot, majd pedig az utóbbi időkben egy-egy tortát, s egy csomó süteményt. A férfivendégek szoktak vinni egy korsó bort is. A meghívott gazdaságoszonnyok már napokkal a lakodalom előtt megkezdik a sütést-főzést, mert van olyan lakodalom, hogy 100-150 vendég is összerereglik. A vőfélyek dolga-hoz tartozik az is, hogy a lakodalomhoz a szobákat berendezik, összehoradják a székeket, padokat, a kecskelábu asztalokat.

Mielőtt a nászmenet az esküvőre elindulna, az első vőfély versben kéri ki a menyasszonyt a szülői házból. A menet előtt a násznagyok mennek, mint a menyasszony és a vőlegény megbízott képviselői, kezükben a díszes násznagybottal. Régen szokás volt, hogy egy üveg bort perccel otthagytak az eskető anyakönyvvezetőnél, egy almát pedig a belétűzött rozmarinnal, pedig a lelkésznel. A templomi esküvőre a faluból sokan el szokták kísérni a fiatal párt, esküve után pedig hazakísérik őket, s ha a menyasszonyt viszik a vőlegényes házhoz, akkor a nézők tömege oda kíséri el, ha pedig a vőlegény "vönök nőcalt", akkor őt kísérik el a menyasszonyos házhoz. Indulás előtt a menyasszonyt, illetve a vőlegényt régebben versben bucsúztatták el a háztól. Szokás a nézőket borral, perccel, kaláccsal megkínálni. Ha pedig ritka esetben vidékre vitték a menyasszonyt, akkor felpántlikázták a kocsikat, lovakat, de még az ortort is, s a kocsiból perccet, fonott kalácsot dobáltak a nézőknek. Az új otthonába érkező menyasszonyt, vagy vőlegényt szintén verses mondókéval köszöntik be. A vacsorához való beültetéskor és az egyes ételek behozásakor szintén verses köszöntőt szokott mondani a vőfély.

Ezek az eredeti, ősi köszöntők kihaltak az öregekkel együtt, az

ujabbak pedig úgy vannak variálva, vagy egyenesen a közönséges könyvből tanulták meg, vagy irták ki azokat.

Vacsora közben a zenészek sorban mindenkinek elhúzzák a nótáját, vagy ahogy mondani szokás "dúst" muzsikálnak, a utána mindenkinek inni kell az iju pár egészségére a "dúsoló pohárból", sőt a férfiaknak régebben ki is kellett egy "szuszra" inni a pohár bort, mert különben a huncut asszonyok "rédíték" a makacs bormeszeszóra, hogy:

A lakásban nincsen banya,
Volt ő valamikor szajha.
Egyet ugrik, kettőt fingik,
Kié lesz, kié lesz:
Ki a borát meg nem issza,
Azé lesz, azé lesz.

A "dúsolás" közben régebben ezt szokták énekelni:
Imulácsi, mamulácsi,
Most iszik a János bácsi.
Ha ivott a János bácsi,
Igyék hát a Jóska bácsi!

A "dúsolók" borraivalót szokták adni a zenészeknek.

A pompás, bőséges vacsora a sok tyukból főzött "sárga leveccsel" szokott kezdődni, aztán jött a főtt baromfi hússal mártással, a hucor káposzta, sált baromfi- és disznóhús savanyúsággal, mákos, diós, túrócs rétes, ugyanilyen "kótt" /kelt/ tészta, kuglóf, torta, sütemény.

Az ilyen pazar vacsorát ritka egyén tudta végigemni, pedig szokták ám sűrűn kínálgatni az egyes fogásokat:

Inkább a has fakadjon,
Mint valami maradjon.

Vaccora közben állandó a tréfiélkozás, huncutkozás, utána pedig mindinkább belemelegednek a mulatságba, a táncolásba, a mókázásba, úgyhogy majd "kiruggyák a ház ódalát".

Éjfélkor a menyasszony elvonul a kicéretével, hogy "beköszék" a férjét. Ilyenkor szokták énekelni:

Fogadjunk egy liter borba',
A menyasszony ki lesz iurva.
Alig értünk három házat,
A menyasszony megbabázott.

A menyasszony már menyecskeruhába öltözve tér vissza, s megkezdődik a menyasszonytáncoltatás. Mindenkinek kell egy perculót táncolni a menyasszonnyal s közben a táncpénzt beledobják a vologény által tartott tányérba, vagy kalapba. Az összegyűlt táncpénz igen szép összeget szokott kiténni.

A lakodalmából virradatkor szoktak elszéledni, de már reggel zenecsoval "összehajtik" /összeszedik/ a vendégeket, s kezdődik újból a lakodalmi "muri". Régebben a vőfélyek e reggeli vendég-összeszedésre

láncot is szoktak magukkal vinni, s ha akad, aki vonakodott visszamenni a lakodalomba, akkor megláncolták és úgy kicérték végig a falun.

Másnap, de inkább harmadnap szokott lenni a "banyalakodalom", vagyis a gazdacszonnyok mulatsága a vendégek részére. Itt aztán a gazdacszonnyok mókázta a vendégekkel, s megfordítva.

A lakodalom másnapján reggel régebben "vizet rugattak" a menyasszonnyal. A kut mellé tettek egy vödör vizet, s azt a menyasszonnyal el kellett rugni, s ha jól eltalálta a felrugást, akkor azt jósolták, hogy fia lesz neki. - Régebben szokás volt, hogy a menyasszonnyal háromszor fel kellett és vissza kellett sétálni a padlásra vivo létrán, vagy padláslépcőn, de hogy miért, azt ma már nem tudják. Ma már ez a szokás nincs meg, s nincs vízrugatás sem, de a lakodalmi szokások némiképpen megvannak a banyalakodalommal együtt, de már modernebb keretek között, sőt lassan ráternek az egyvaccorás lakodalmi vigalomra.

A hagyományos táncokat: a kanásztáncot, a "libbantóset", a csárdás cokiéle változatát, a "bokázót" már csak az öregektől tanulják el a fiatalok, akik persze már a legmodernebb táncokat is tudják, de az öregek erre fittyet hánynak. Az öregek ~~am~~ a vigalmakkor "kirakik" /kirakják/ a régi táncokat, sőt megtanítják rá a népi együttest is, amely 30 tagból áll s három évvel ezelőtt alakult és a járési versenyeken ~~is~~

elhozta a babért, s az idén is aranyérmét nyert. Szervezője s rendezője Benai Géza jelenlegi községi párttitkár, aki egyben a jónévű népi zenekar vezetője és primása is.

Régebben nagyon divott a Luca napján a kotyolás, amikor a gyerekek vagy a legénykék a gazda "favágítójáról" tuckót vittek be a szobába, s arra ülve elmondták, hogy:

Kity-koty, kity-koty, gelegonya kettő,

A kee /kend/ töki kettő,

Nekem is van kettő.

Akkora szalánnája lögyön ketőknek,

Mind ez a zajtó.

Akkora örgya lögyön a ketők disznájának,

Mind ez a mestörgenda

Kity-koty, kity-koty, gelegonya kettő, stb.

Amnyi baromfija lögyön ketőknek,

Mind égön a csillag, földön a fűszál.

Amnyi bora terőmjön ketőknek,

Hogy ne férgyön hardójikba.

Kity-koty, stb.

Akkora csöccse lögyön a ketők lányának, max

Mind az a nagy csöccsöc korszó.

Ugy gyűjjön ki a ketők lányának a seggin a fing,

Mind kemönce száján a füst.

Kity-koty, stb.

Amnyi buzája lögyön ketőknek, hogy ujut örgyön,

Amnyi gyümöccse lögyön ketőknek, hogy nekünk is gyússon.

Kity-koty, stb.

Ma már ez a szokás is lassanként a múlté lesz.

Régebben szokás volt az aprószenteki "korbáncsolás". A fiatalemberek csoportosan megjelentek az ismerős házaknál, reggel, jó időben, kezükben az üveg pálinkával, a kabát alá rejtett, füzvecszőkből fonott "korbáncsal", amelyet előrántva jól "elnáspángolják" /megcsapkodják/ a ház népét, különösen a leányokat, minden utcénél ilyen jókat kívánva:

Égészgős légy,
Porzsávát ne légy,
Jó szófogadó légy,
Kelésős ne légy,
Jó áogcs és rossz táncos légy!
Ha borér kűmek, vizér mőmny,
Ha vizér kűmek, borér mőmny!
Jó szőrőncséc légy!
Ággyon a Zisten bő bort,
Bő buzát, békőcségőt, lélöküdvőcségőt!

Néha a korbáncsolás el is "mérgeződött", de aztán csak-hamar ki is békültek. Mostanában már a korbáncsolással is kezdenek felhagyni.

Régebben "veszárnap" "cöllest" /vasárnap előtt/ ki szoktak ülni a ház elé a kispadra "nézőgelőmnyi, móg e/l/beszégetnyi", de ma már inkább rádiót hallgatnak bent a lakásban, vagy televíziót néznek, vagy ha szorul a helyzet, dolgoznak.

Hjá, "tempora mutantur"...Az idők változnak és mi változunk azokban

A régi öregek még meglehetősen babonások voltak. Pénteken nem kezdték új munkába, mert szereccétlen napnak tartották e napot. A hetes szám jót jelentett nekik, de tizenhámasz számtól irtóztak. Ha valaki elment az ismerősökhöz, s megnézte azok állatait, akkor minajárt háromszor meg is köpkölte azokat, nehogy "szömverést" kapjanak. Ha megbetegedett valamelyik állatjuk, akkor az biztosan szemverést kapott, s elmentek az "öntő" asszonyhoz, aki hókusz-pókuszok között, pénzért, vagy élelemért "csinyát" "szömvizet" s "attu/l/ meggyógyult a beteg állat. /Perceze mácként is meggyógyult volna./ - Ha beteg volt valaki, de még tudott járni, akkor elment a "javóasszonyhoz", vagy a járni nem tudó beteg egyik ruhadarabját vitték el ahhoz, aki "ráovasással", vizöntéssel gyógyította a beteget - jó pénzért. - A régi nk babonás hiedelem hitt a boszorkányokban, akik cöprön ülve repülnek a Szent Gellért hegyre. Hitték, hogy vannak "garabanciác" diákok, akik zivarat hoznak a határra, s vannak "ludvércok" /bizonyosan: lidércfény/, akik ijesztgetik éjjel járókat. Félték a halottak hazajárá szellemeitől, s ezért a régiek éjjel nem mertek a temető közelében járni, hanem azt meggze elkerülték utközben. Szent György napkor apró nyirágukat tárdelték a ház "üstöke" /erecze/ alá, hogy a boszorkányoktól mentesek legyenek. ~~Ha valaki az utu-~~

A halálesettel kapcsolatos szokások.

"Vérasztás". /Virrasztás/.

Régebben nem a körorvosnak, hanem az ugynevezett halottkémnek jeltették be a halálesetet, aki haláleseti jegyzőkönyvet vett fel. Ezután a halott családjából, vagy a rokonságból valaki elment a faluban lévő halottöltőtetőhöz. - /Jelenleg ez már nincs./- A halottöltőtető után felöltöztette a halottat, akinek az összes hordott ruháit odaajándékozták. Más fizetése nem volt, de enni és inni kapott bővebben. A halott felöltöztetése után "hidegágyra" tették, amely az ajtóval szemben lévő sarokban volt elhelyezve, s így három oldalról megközelíthető volt, csak a fej felől nem, mert a fej a fal közelében volt, mintha a halott az ajtóval szemben "nézne". Az este elkövetkeztével kezdetét vette az ugynevezett "vérasztás". Ide nemcsak a rokonság, hanem a jó barátok, barát nők, ismerősök jöttek össze hivatlanul és népes számmal még, ez előtt 30-40 évvel is, férfiak és nők vegyesen. Itt tárgyalták meg, hogy az elhunyt ilyen jó volt, olyan jó volt az életében. Közben a régi, száz évesnél is idősebb halotti énekeskönyvből énekelgettek és pedig úgy, hogy egy előénekes fémhangon elolvasott egy sort és utána a megjelentek élénkeltek azt. A családtagok és a közeli hozzátartozók pedig a hidegágy körül ülve siratták az elhunytat. •
Egy-két óra múlva megjelent a szokásos fonott percc s előkerültek a

pintesüvegek, /nem pohárból ittak, / és az üvegek koruljártak.Éjjélig, éjjél után 1 óráig szokott tartani a virrasztó,és ekkor nagy sírások-rívások és buccuzkodások közepette a rokonság,illetve a megjelentek elhagyták a halottasházat.Közben a rokonságból kiküldött személy megjelent a virrasztó végén és közölte a házbeliekkel,hogy a halott végtisztetségére hivatkozva végigjárta az egész rokonságot,s egy sem mondott nemet,hanem megígérték,hogy eljönnek az elhunyt végtisztetségadására,vagyis a temetésre,még az is,akivel netán az elhaltnak valami nézeteltérése is volt.

Másnap reggel a rokonság újból megjelent a halottas háznál,s vitt mind-egyik egy-egy tyukot,több főjűt,s kisebb mennyiségben lisztet,diót,mákot,s a rokonságból összetevődött gazdacszonnyok elkezdték a halotti torhoz való sütés-főzést.

Majd a temetés előtt kb.egy órával beletették a halottat a koporsóba. /Ezzel kapcsolatban is megvan a néphumor: "Há osztán hallotta-e ke, hogy³János sógor nem mont bele a koporsóba!"Akkor néhány,aki erre azt kérdezte:"Há hogyan,ollan rövid vót a koporsó?" "Dehogy,halom /hanem/ ugy törték bele a koprcába,nem pedig ugy mont bele."/

A koporsóba tételnél már nem volt ott a halottöltőztető,hanem csak a

halottnak a hozzátartozói jelenlétében a sírásók tették a halottat a koporsóba több,értékes háziészőttessel együtt. Férfi halott esetén pedig a pipáját, dohányzacskóját, kempós botját, az ima- és énekes könyvét mellé helyezték, továbbá 1 db 2 krajcárost, illetve fillért és egy-két uccis üvegben bort is tettek a koporsóba, mintegy jelezve azt, hogy mindenét megkapta, s kifizették minden vagyonát. - Ma már ez a szokás sincs meg, s hiégógyat sem készítenek, hanem szuládnak Kapocvárra koporsóért, koszorukért. - A virrasztás is kihalóban van, s csak itt-ott fordul ma már elő.

Régebben tartotta magát az a babonás szokás, hogy az elhalálozástól három hétig a háznál se nem moztak, se nem meszeltek. /De hogy miért, erre már senki nem tud megfelelni./ Ma már ez a szokás is megszűnt.

Sírasás. Temetés. Halotti tor.

A sírásók a rokonság, komaság, jóbarátok köréből kerülnek ki. Gyermekek halott esetén a keresztszülők a sírásók. A létszám 6-8 tagból szokott állni. A kezdet kezdetén három ember ássa^a sírt egy méter mélységig, aztán pedig felváltva egy-egy ássa lejjebb. - A sírásók a temetés reggelén, jó korán megjelennék a halottas háznál, s jó bepálinkáznak, mielőbb a sírásóhoz elindulnának. A sírásó közben reggel 8-9 óra tájban megérkezik az ugynevezett sírásói reggeli, amely 3-4 fogásból

áll: pörkölt, fonott kalács, kelt tészta, hideg sertés sült és egy hatalmas korsó bor. A sir ó.u. 2-3 óra tájra szokott elkészülni. Közben kiérkezik a sírásókhoz a bőséges ebéd és a nagy korsó bor. - A temetőre így kivitt ételből, vagy italból nem szabad visszahozni semmit, hanem azt az utolsó falatig el kell fogyasztani, vagy a közelben lévő gyerekeknek, vagy utasoknak, avagy pásztoroknak oda kell adni, mert csak ekkor van teljes nyugalma a halottnak. - Ez a szokás a napjainkban is megvan.

Régebben ugynevezett "gadar"-os temetés is szokásban volt. Ez abból állt, hogy megástak egy rendes sirt, s ennek az egyik oldalfalában egy vájatot ástak úgy, hogy a koporsó oda beférjen. Az ide behelyezett koporsót erős deszkapallókkal fölték el az oldalfali nyílásnál és az üres sír beföldelésével a gadar is betemetődött. Amikor az életben maradt házastárs is meghalt, a betemetett üres sirt újból kiásták és ebbe tették - a "gadarban" nyugvó házastársa mellé - a hitvestársát. Ma már nem ásnak "gadar"t.

A síráscsónál evés és ivás közben elbeszélgetnek, eltréfálgatnak, s ritka esetben megtörtént az is, hogy - a szesz hatására - még néha is esendült a síráscsónál.

A sír elkészülése után a sírásók hazamennek átöltözödni, s utána

visszame^{nek} a halottasházhoz és újra terített asztal várja őket és a rokonságot, s ismét evés-ivás következik. Majd a temetésre kitűzött időpontban két-három személy elmegy papért, akinek megérkezéssel megkezdődik a temetési szertartás. /Rendszerint a.u. 3-4 órakor./ -A régi temetési énekek, a gyászbeszéd elhangzása után megindul a gyászmenet a temetőbe.

Korosabb egyén halálakor - mielőtt az udvaráról kivinnék a koporcót - az istállóban lévő jószágait is ki szokták ergetni az udvarra. /De hogy miért, nem tudják megokolni./

A temetőben szintén a sírásók hantolják el halottat, s énekszó közben elkészítik a sírhalmot, s fejtől lehelyezik a 70-80 kg. súlyú fejfát.

A temetés után kb. másfél óra múlva megkezdődik a halotti tor. A 8-10 gazdaságszony annyi minden jót összesütött-főzött, hogy kisebb lakodalomnak is beillene. A toron a rokonságon, hozzátartozókon kívül a sírásók, komák, s a meghívottak vesznek részt. Közben elbeszélgetnek a halott életének főbb mozzanatairól, ténykedéséről, érdemeiről. Régen éjjel utáni egy-két óráig is eltartott a halotti tor, de napjainkban *este* 9-10 óra körül befejeződik.

Köszöntők:

Régezte nagyon sok Őrzse, Kata és János volt Szennában, úgyhogy ezek voltak a főnevezetesebb névnapok, amelyekről verecs köszöntők is fennmaradtak. - A multban felnöttek is szokták egymást köszönteni, de leginkább a kis elemisták, főleg a szegényebb sorból jártak végig a faluban ~~még~~ az Őrzcéket, Katákat és Jánosokat a névnapjuk reggelén. Egyedül, vagy csoportosan jártak köszönteni, s a jutalmuk "a zassa-lék/ aszalt gyümölcsfélelenség/s pár fillér volt. Szennában akkor még 70-80 Őrzse és Kata is volt. /Ma már nagyon kevesen hallgatnak az Őrzse és Kata névre./ A köszöntők a falun végigjárva teljesen meg-
rakott tarisznyával s jó néhány fillérral tértek haza.

Őrzse köszöntése:

Idegyüttem röggere,
Őrzse köszöntésére,
Őrzse, maraggy békéve /!/,
Köszöntlek egészségge /!/,
Hogy mögérted napodot,
Te szent pátrinocodot,
Fövitetlek mömnyekbe,
A szentek seregébe.
Atyaisten mögtarcson,
Fejedre áldást nyujtszon.

Holtod után a mennyégbe
Jobbra /1/ álléccson!
Sörkeny fő /1/ a zámodbu, /Az álmodból/
Frisz mögnyugvásodbu /1/,
Az Uristent dicsérgyed,
Ésvfiát tisztójjed.
Hová messzi kerünek, /kerülnek,/
Csillagok főderünek, /derülnek,/
Mindön szentök nagy öröme /1/
Mast örvendöznek.

Kata-napi köszöntő:

(aranyozott)
Arányzott nevednek gyönyörű hajnala
Foldezült, melyet már szived is várt vala,
A fő puspákjája, möggyütt neved naptya.
Örvendezünk mi is mast tevéled, Kata!
Csöpögjön hamattya rád érközven, azér'
Légy kevec Istennél, ha élész, ha halász, mindég.
Ha maj' egykor möghasz, az egek kárpittyu
Vogye bé lölködet mondott alleluja!
Vogye bé lölködet monadt alleluja!

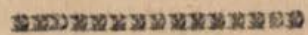
János-napi köszöntő:

Örűj és örvendözz, hogy neved naptyára
Jutottál Jánosnak kivánt órájára!
Kevec volt Istennél életödnek ára,
Vigyél! áldozatot Isten oltárára!
Tégedet az Isten sokáig élteszen,
Sok János-napokat véled szömlél/tescön!

Mind könnyön és fődön öröme löheccön!
Tégödet ne érjön soha semmi szégyön,
Az Urnak jobb kargya tégöd körü/1/ végyön,
Végtére fejedre szús koronát tégyön!

Ujévi köszöntő:

Ujlesztendő, vigdög szörzö, most kezd ujulni,
Ujulásca/1/, vig öröme/1/ most kezd hidetni.
Hiracti má/r/ a Messiást, együtt má neki. /eljött/
Logyetök a Zurictemek á/1/dött hivei!
A/1/só szépen, fő/1/só kékén diccára Uradat!
Urad álgya nagy Uradat, mely fő^a tengörén.
Hozzána néköd, Ur Jézus!
Diccö Kricztus, kedw/lqá népedet,
Bor. buzával, békösségq/látogató meg úket!

A szennai férfiak és nők régebben is nagyon szerettek "énckönyi",
"danunyi" /dalolni/. Erre már ezelőtt 44 évvel felfigyeltem, amikor a pályafutásom kezdetén Szennába kerültem és itt töltöttem 4 évet közöttük.
Abban az időben 64-tagu énekkart szerveztem és vezettem 4 szolamra.
A legidősebb "dalárda"-tagunk 64 éves volt, a legfiatalabb pedig 18 esztendőse. Az énekparti tagok nemcsak jóhangu, de jó zenei hallásu egyének is voltak. Tőlük is, meg általában a közcég népétől nagyon sok, általam még nem ismert nótát, régi népdalt tanultam meg és gyűjtöttem össze, s őrzöm azokat. Most már 2 év óta ismét Szennában lakom, s ismét gyűjtöttem egy csokor régi népdalt, s szerettem volna azokat publikálni, de jó pár héttel ezelőtt megtudtam, hogy ezek^{elég} régi nótákat már

mintegy 2 és fél évvel ezelőtt megszakított gyűjtök magnetofonra vették, így az én gyűjteményem közlése tárgytalanná vált annál is inkább, mert ezeket a dalokat csupán papírra írtam össze, mivel régebben még magnetofon nem is volt, de ma sincs Szemében. - Am azért egypár nótát közlök, amelyek talán még uincsenek magnetofonizálva.

N ó t á k:

Piros az ostorcsa nyele, nem sárga,
Kisangyalom nemsokáig lesz árva,
Nemsokáig kell annak várakozni:
Én fogom a szivét megvigasztalni.

Zöldelevelű piros retek megéri,
A babámmal, mint a galamb, úgy élünk,
Mert a galamb buzát hozta a fiának,
Én meg páros csókot az én babámnak.

Mályva, mályva, fehér mályva,
Ki nevelt fel ekkorára?
Édesanyám nevelt engem,
Barna legény szeret engem.

A szemmi hegyek alatt,
Az én rózsám zabot arat,
Zabot arat a fekete lovának,
Szeretöt keres magának.

48-

Szürke szamár szomorkodik,
A gazdája jó bort iszik.
Ne szomorkodj szürke szamár:
Majd elmegyünk a nyáj után.

Eltörött a pincelakat,
Ej, de kutya kedvem akadt.
Sötét van, nem látok,
Gyere babám, gyujtsál világot.

Gyujtok, gyujtok, csak gyere be,
Készen az úgy feküdj bele.
Huzd le a csizmádat,
Hogy el ne sárosza az ügyet.

Közel vagyok az én szőcsöm a rokkához,
Közel vagyok az a péntölöm a gatyádhoz.
A péntölöm széle
A gatyádat érje
Egész éjjel.

En az éjjel elaludtam, hogyan jártam,
Egy legémmel véletlenül velcháltam,
Fenye tudja, micsoda volt,
Elaludtam, belém dugta,
Jaj, de jó volt!

Azóta is, azóta is mindig vizket,
Hacsa is fáj, pedig nem ittam rossz vizet.
Hogyha eljön az a legény,
Megkérdezem, mi a fenyét
Bugott belém?

Angyika, angyika kendert áztat,
Béka a seggibe belemászott.
Mánap is ment
Áztatni lent,
Béka a seggiből szépen kiment.

Egy kis lány elment
Áztatni kendert.
A béka hallgatott,
A kis lány harkka jajgatott:
Jajajaj, a zivány
Megátta a p...ám!

Putriban lakik a Sári,
De jó volna vele hálni,
Vele hálni, heverécsni,
Lába között egerécsni.

Putriban lakik a Sári,
De szeretnék vele hálni,
Vele hálni, megpróbálni,
Hány numerát tud csinálni.

Sárit megcsipte a gyík,
Lába között van egy lik.
Mennél jobban csuszik a gyík,
Annál jobban reped a lik.

Sárit megcsipte a darázs,
Lába között van egy forrás,
Oszjár a "gula innya":
Van is a Sárinak "kinnya".

/inni/
/kinja/

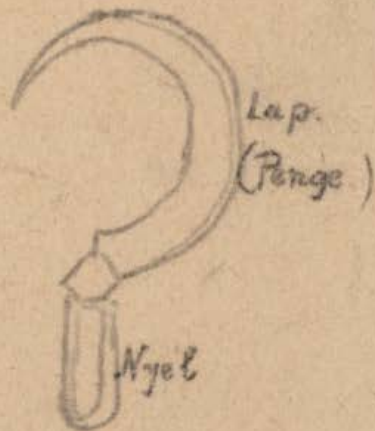
Tizenkettő, tizenhárom, tizennégy,
Barna legény házasodni hová megy?
Elmegyek az özvegy asszony lányáért,
Elveszem a százezer forintjéért.

Vége van már a lakodalomnak,
Nagy bánata van a menyasszonynak,
Forgatja a karikagyűrűjét:
Sajnálja a régi szeretőjét.

Este viszik a menyasszony-ládát,
Elvezették a nyoszolya négy lábát.
Addig asszony nem fekszel az ágyba,
Míg meg nem lesz a nyoszolya négy lába.

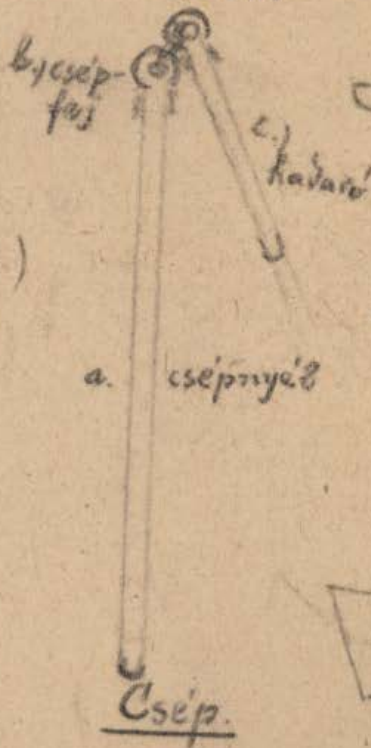
Megvan már a nyoszolya négy lába,
Eredj asszony, feküdj fel az ágyba,
Vedd a lábad vé-betű formába:
Hadd ropogjon a nyoszolya négy lába!

1. ábra.

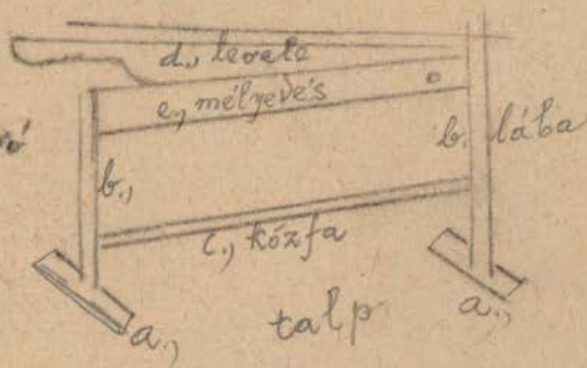
Sarló.

2. ábra

Csep.

3. ábra.

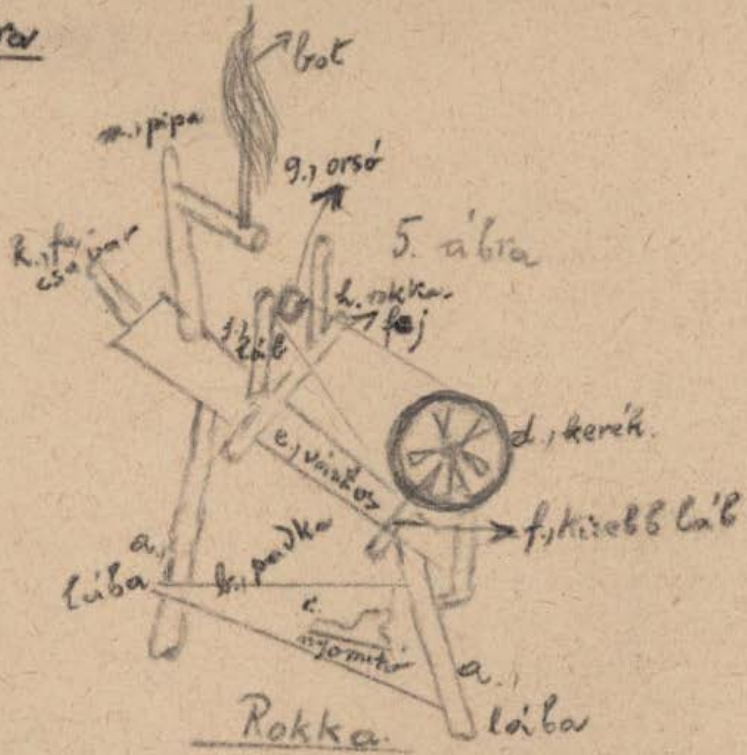
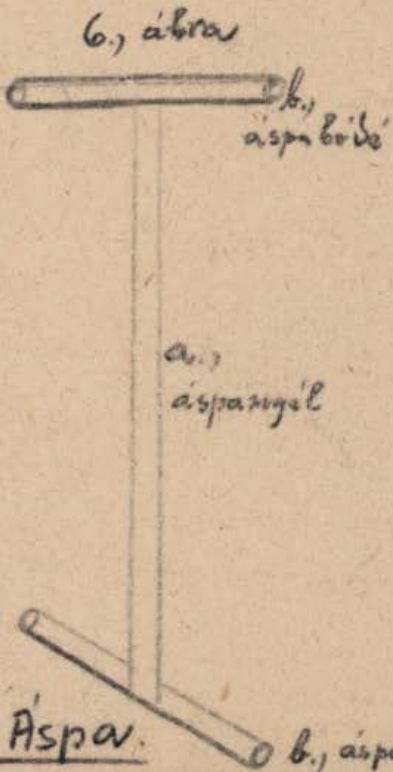
4. ábra

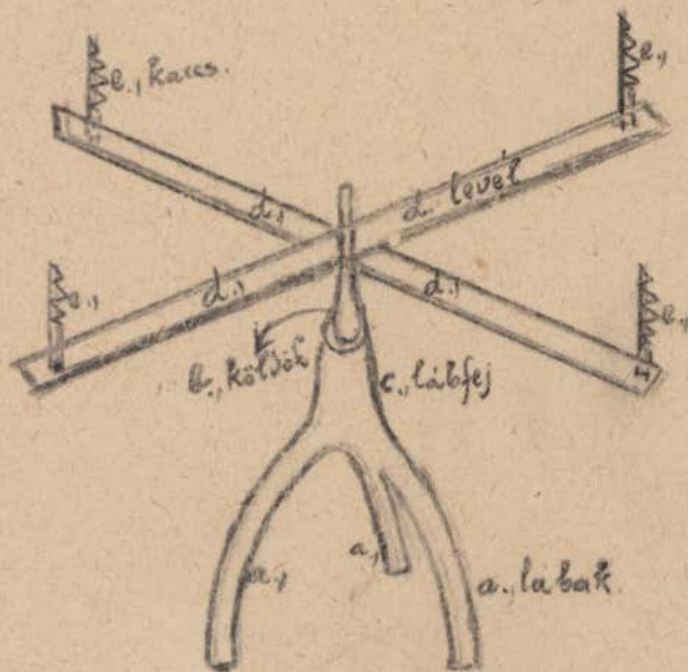
Gereben.

Illustrációk: 5. ábra

-52-

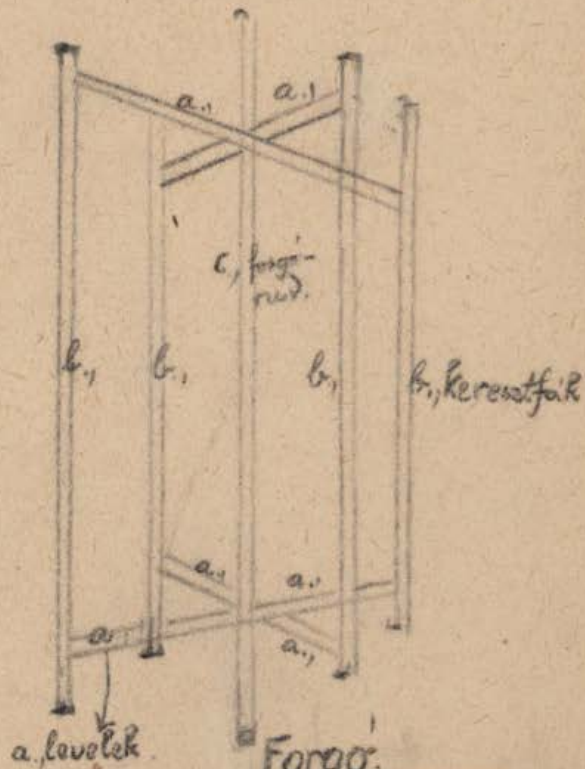

7. ábra.

Gombolyító.

8. ábra

Forgó.

Ma már a legtöbbször régi szokásnak csak emléke él, új élet levegője árad Szennában is, a "új barázdát szánt az éke", mert a tipikus paraszti község 1962-ben "Új Barázdák" néven belépett a Töz-be, a közös, nagyüzemi gazdálkodás útján szép eredménnyel halad a jobb, az eredményesebb, a kulturáltabb paraszti jövő felé.

Csak egy a nagyon aggasztó: a kezemben lévő Somogy megyei Adattár 1937-ben kiadott példányában Szenna lélekszáma 1.047 volt, az 1960-as népszámláláskor már csak 820 a lakossága.

Szenna határa jelenleg 4.093 k.hold, amelyből 2.475 k.h. az erdő, 1.411 k.h. a szántó, 391 k.h. a rét, 339 k.h. a legelő, a többi belcsoég és szőlőhegy.

40 évvel ezelőtt a lakóházak kétharmada szupoc, füstökonyhás épület volt, a többi cserépes ház is igen szerény képet mutatott. Azonban az 1930-as évek után megkezdődött a fejlettebb építkezés, különösen a felszabadulás óta a főlegből nőttek ki a szebbnél-szebb, kívül-ből a legmodernebb izléseknek is megfelelő lakóházak, épületek, s ma már mintegy 12-14 szupoc ház maradt meg a régi, elavult világból.

1960-ban kigyult a villanyfény is a faluban, járda van minden utcában.

Szenna fejlődés útjára lépett, csak még több gyermek kacagás

Kell a szép és boldog hajlékokba, s akkor lesz csak igazán szép és
virágzó Zselicnek ez a szemfénye: Szenna!

-56-

A gyűjtő neve: Farkas István
foglalkozása: nyug. ref. lelkész
Lakása: Szenna, Rákóczi u. 20.

A gyűjtés helye: Szenna.

" " ideje : ezelőtt már 43 év,
s közelebből a legutóbbi 2 év.

A legtöbb adatot magam - nép közt élve - onkéntelenül
gyűjtöttem, de az adatgyűjtésnél nagy segítségemre volt

1./ Zóka Gy Sándor, 40 éves,
tisz tag,

a népi együttes szóloénekese,
Szenna, Rákóczi u.

2./ Zóka Dezso János, 84 éves /a falu legöregebb embere/
tisz járadékos,
Szenna, Rákóczi u.

3./ Deák József 56 éves
tisz rokk. járadékos,
Szenna, Rákóczi u.